

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Lietuvos maisto kainų analizė

Aurelijus Dabušinskas | Lietuvos banko Ekonomikos departamento vadovas

Turinys

1. Maisto kainų Lietuvoje apžvalga

2. Kainų ir sąnaudų kaitos palyginimas žemės ūkio, maisto gamybos ir prekybos sektoriuose

3. Ekonometrinis vertinimas dėl energijos kainų šoko įtakos maisto kainoms

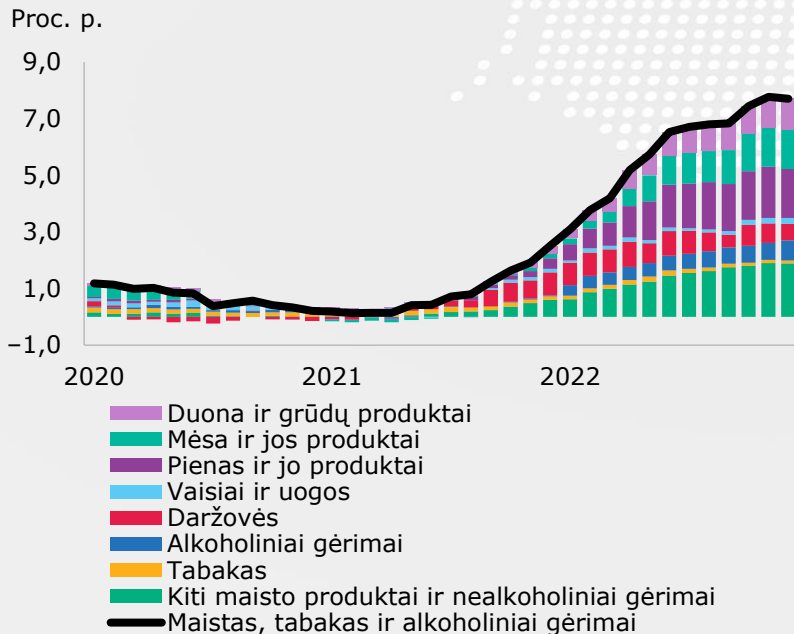
01

Maisto kainų Lietuvoje apžvalga

Maisto kainų didėjimas šiuo metu yra pagrindinė infliacijos dedamoji, „rekordininkai“ – duonos, pieno gaminiai ir aliejus

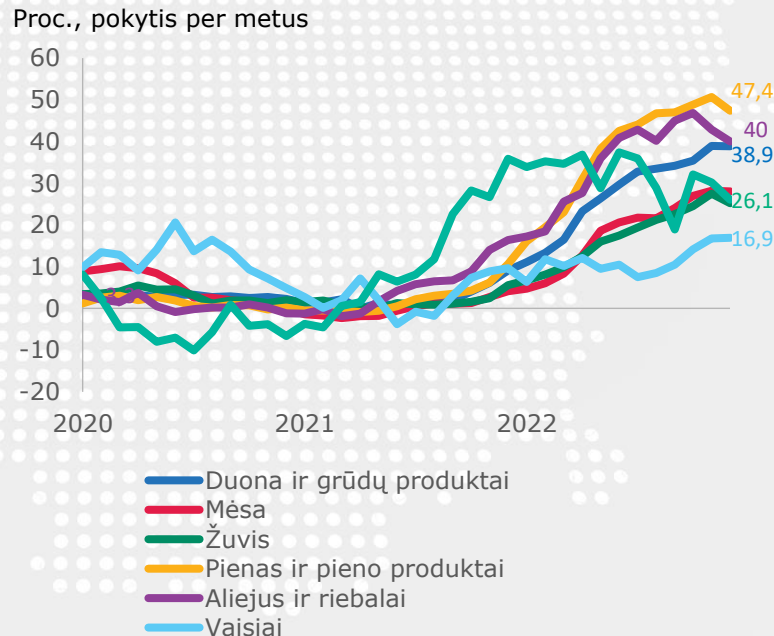
Maisto, įskaitant alkoholinius gėrimus ir tabaką, įtaka bendrajai metinei infliacijai

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastaba: naujausi duomenys – 2022 m. gruodžio mėn.

Maisto produktų kainų kaita

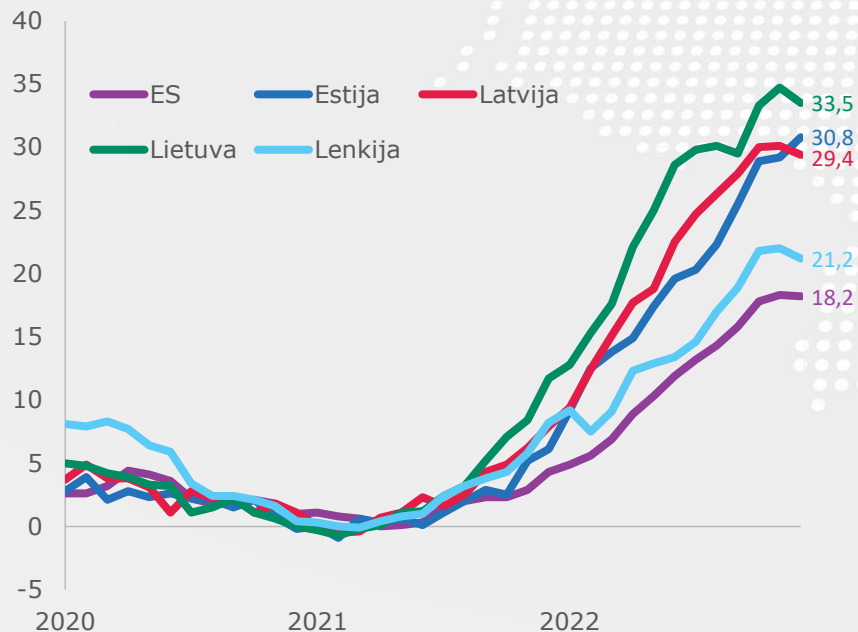
Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Pastaba: naujausi duomenys – 2022 m. gruodžio mėn.

Maisto kainos sparčiau už Europos Sąjungos (ES) vidurkį didėja ir kitose Baltijos šalyse

Maisto prekių raida Baltijos šalyse ir ES

Proc., pokytis per metus

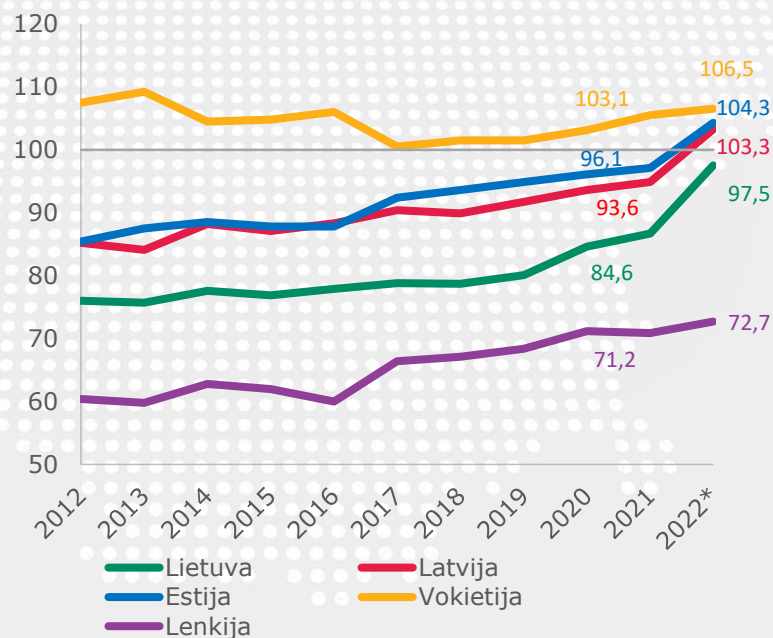

Šaltinis: Eurostatas.

Pastaba: naujausi duomenys – 2022 m. gruodžio mėn.

Maisto kainų lygis Lietuvoje ir kitose šalyse

Indeksas, ES27=100

Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

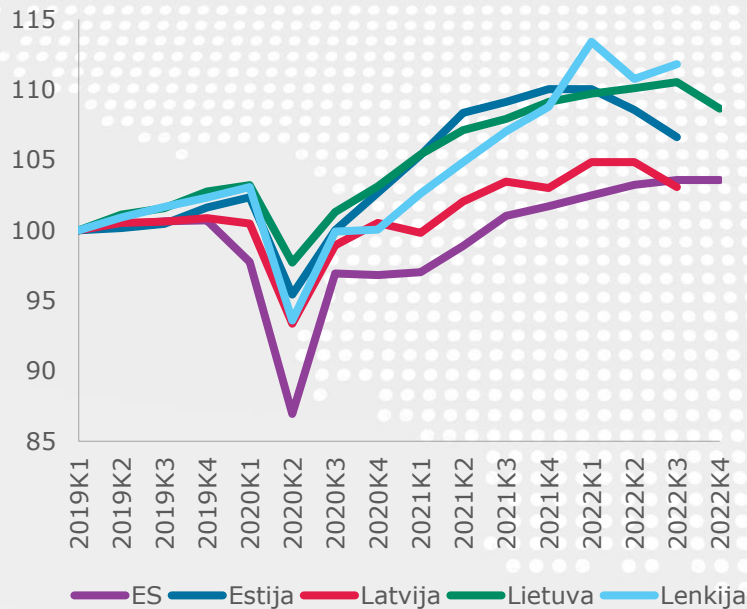
* Lietuvos banko vertinimas.

Lietuvos ekonomika demonstravo atsparumą

Bendrojo vidaus produkto raida

Indeksas, 2019K1=100

02

Kainų ir sąnaudų kaitos palyginimas žemės ūkio, maisto gamybos ir prekybos sektoriuose

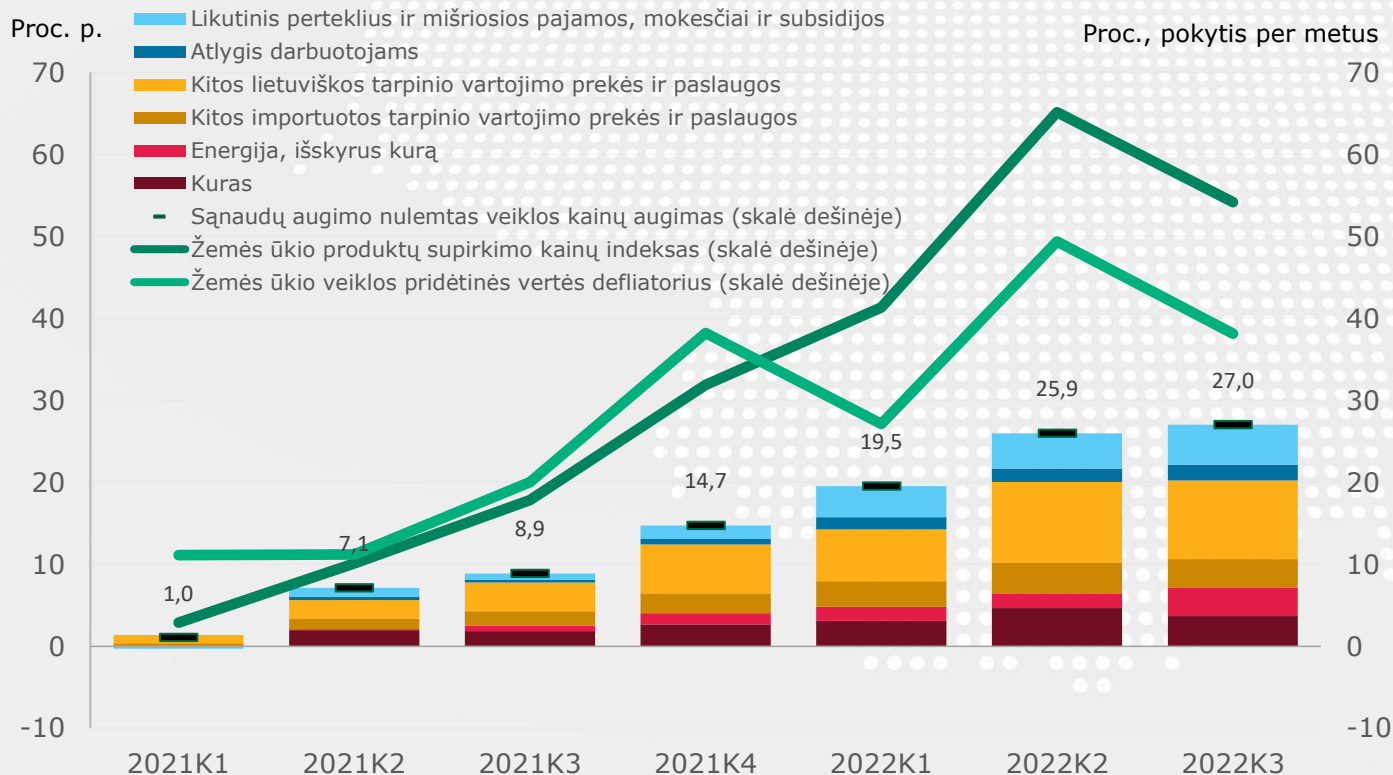

Žemės ūkio sektoriaus gamybos sąnaudos didėjo lėčiau nei žemės ūkio produkcijos kainos

1 metodas

Žemės ūkio sektoriaus gamybos sąnaudų ir supirkimo kainų raida

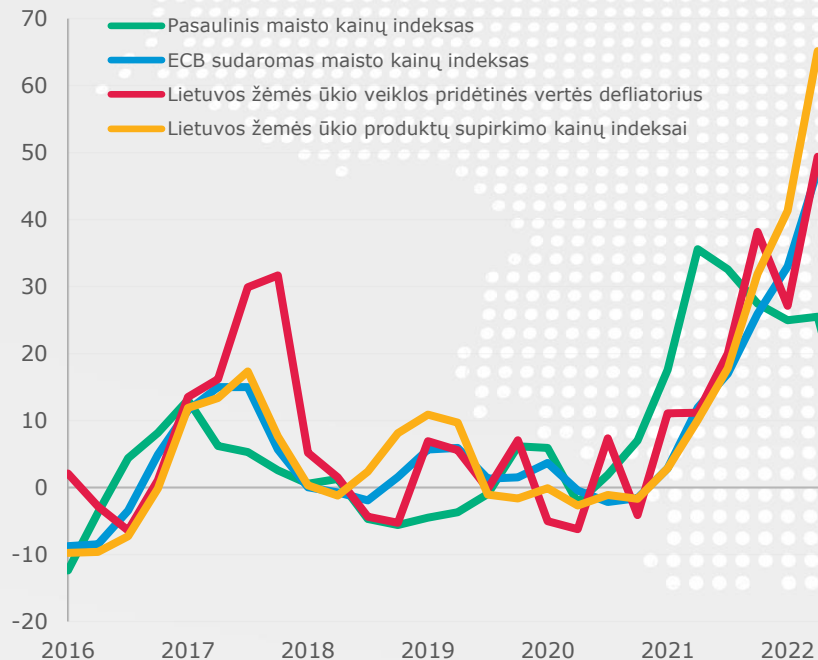
Šaltiniai: Eurostatas, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičavimai.

Žemės ūkio produktų kainų raida Lietuvoje atkartoja ES rinkos tendencijas

Žemės ūkio produktų kainų metinis augimo tempas

Proc., pokytis per metus

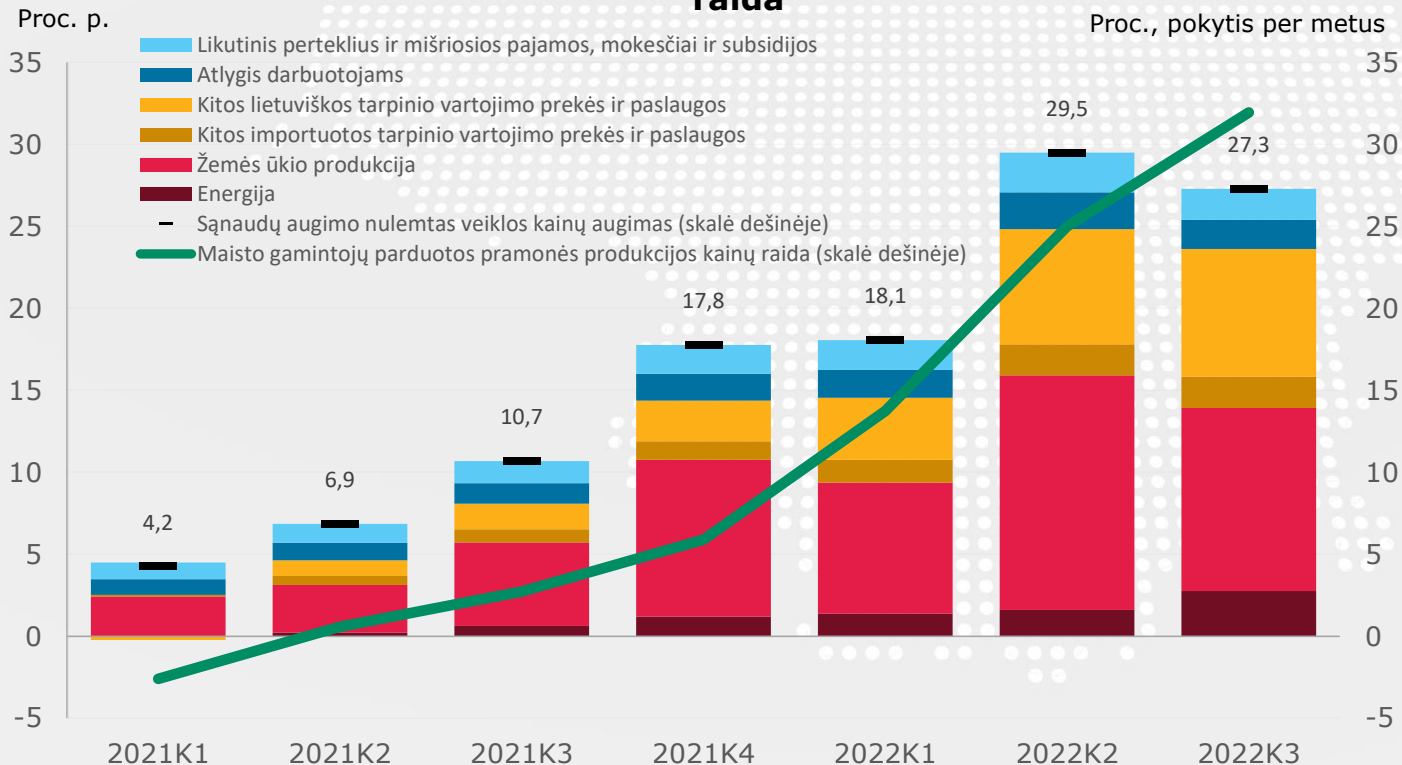
Šaltiniai: Europos Centrinis Bankas, Valstybės duomenų agentūra, Pasaulio bankas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Maisto pramonės gamybos sąnaudos didėjo panašiu tempu kaip parduotos produkcijos kainos

1 metodas

Maisto pramonės gamybos sąnaudų ir parduotos produkcijos kainų raida

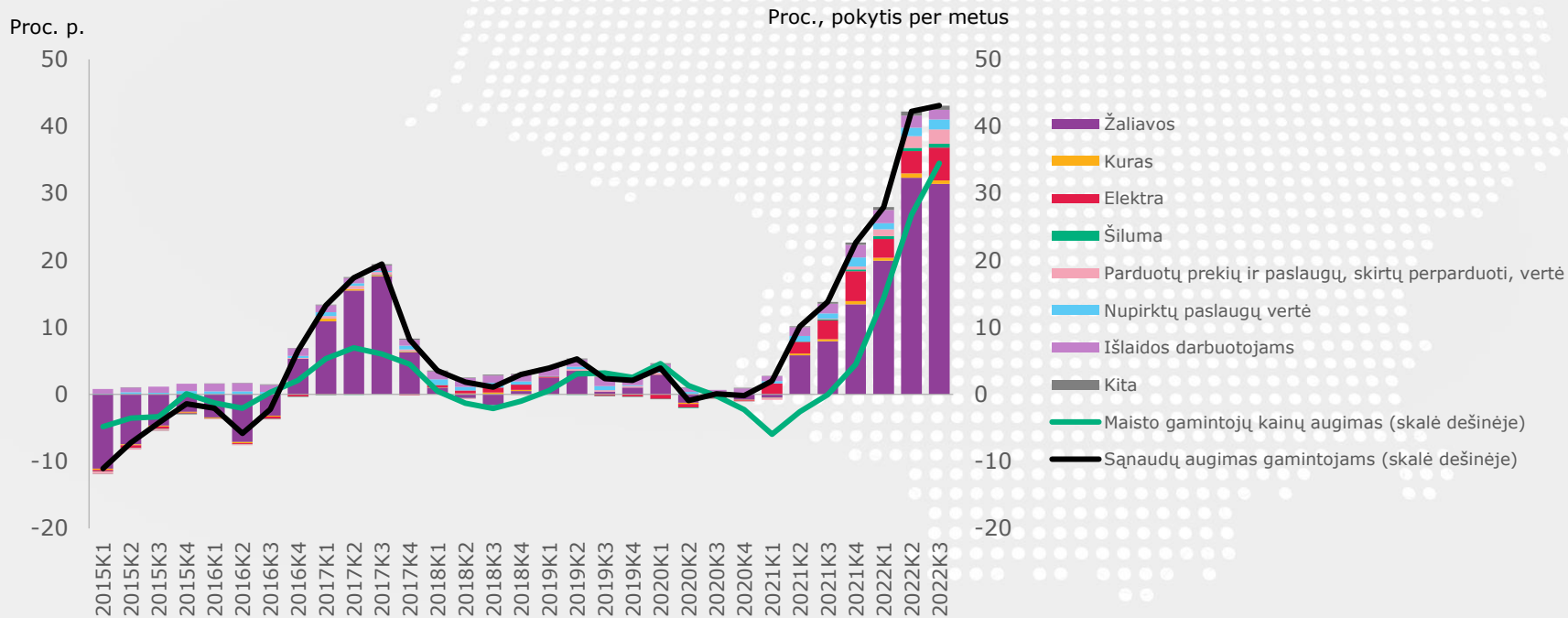
Šaltiniai: Eurostatas, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Maisto pramonės gamybos sąnaudos pastebimai sparčiau didėjo už parduotos produkcijos kainas

2 metodas

Maisto gamintojų sąnaudų ir gaminių kainų kaita

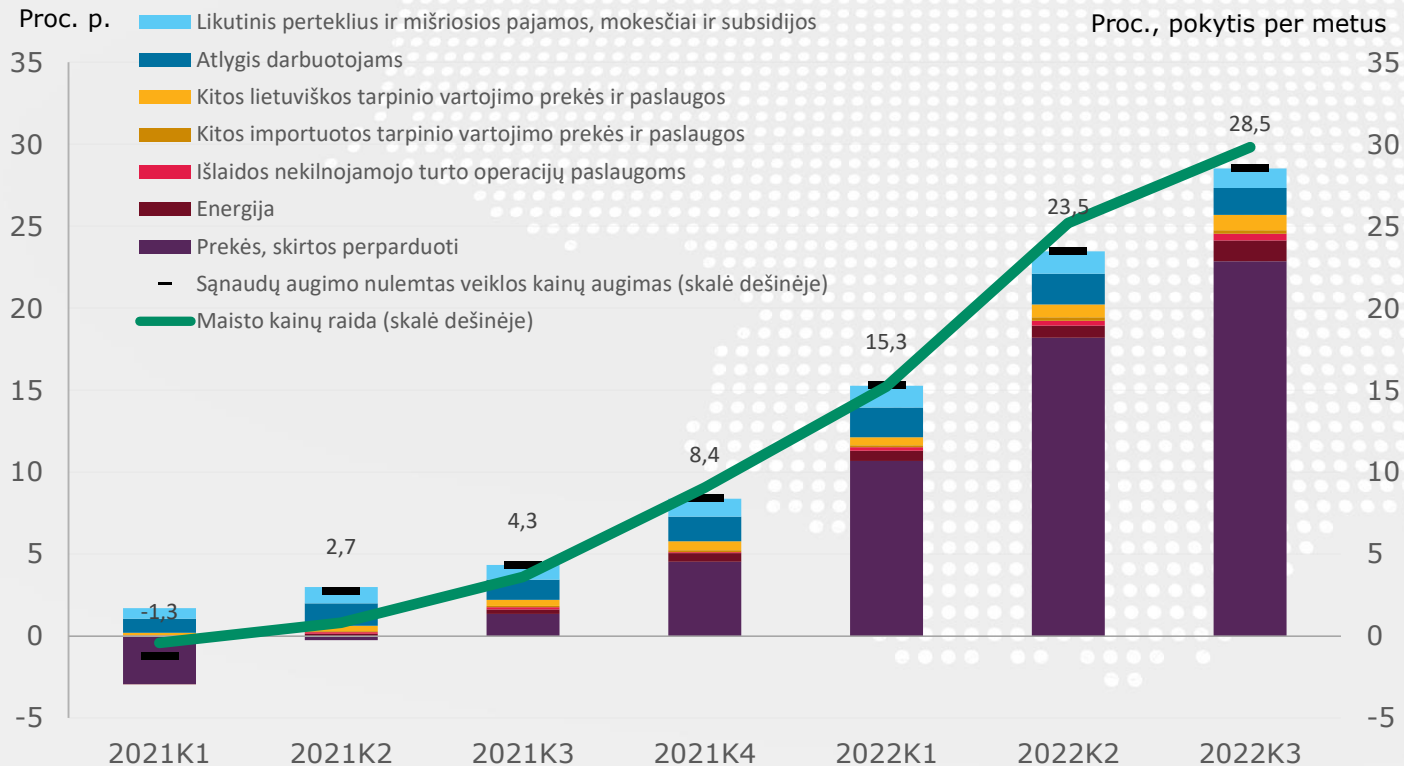
Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Nord Pool birža ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Prekybininkų sąnaudų ir maisto kainos vartotojams kyla panašiu tempu

1 metodas

Mažmeninės prekybos operacinių sąnaudų ir maisto kainų raida

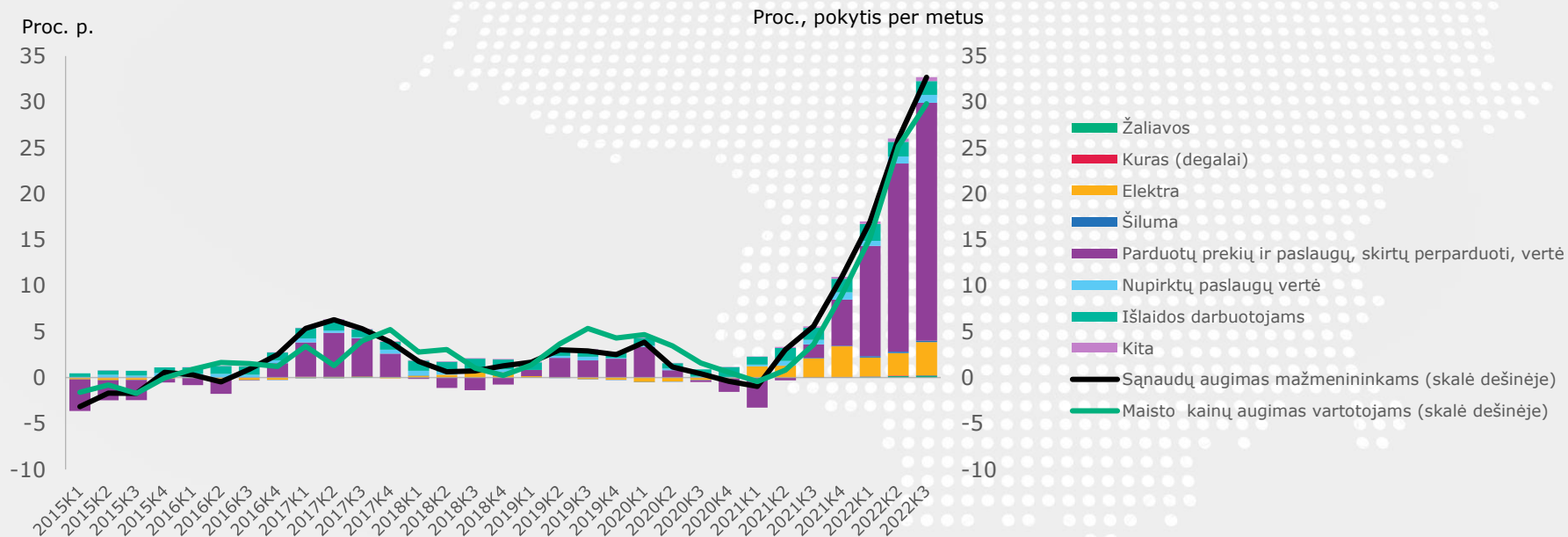
Šaltiniai: Eurostatas, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Prekybininkų sąnaudos ir maisto kainos vartotojams kyla panašiu tempu

2 metodas

Maisto prekybininkų sąnaudų ir maisto kainų vartotojams kaita

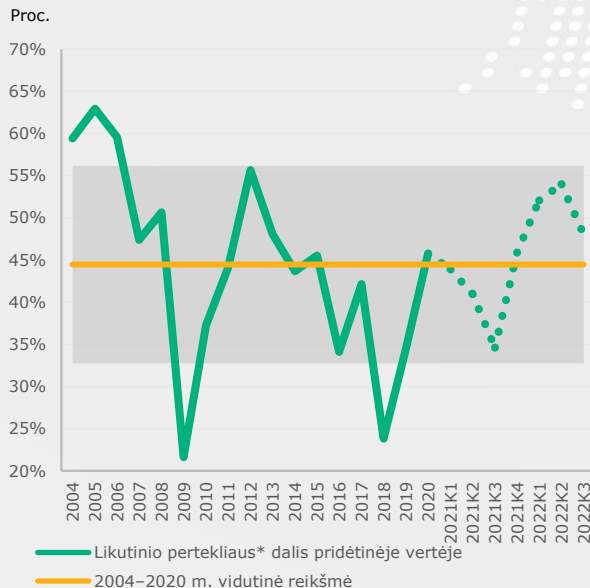

Maisto produktų tiekimui svarbiose veiklose išskirtinai didelio pelningumo padidėjimo nestebima

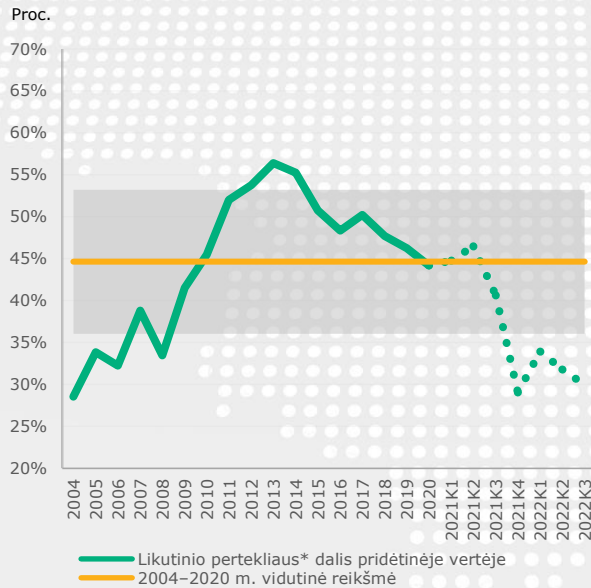
Likutinio pertekliaus ir mišriųjų pajamų dalies pridėtinėje vertėje raida (2004–2020) ir apskaičiuoti įverčiai (2021K1–2022K3)

Žemės ūkis

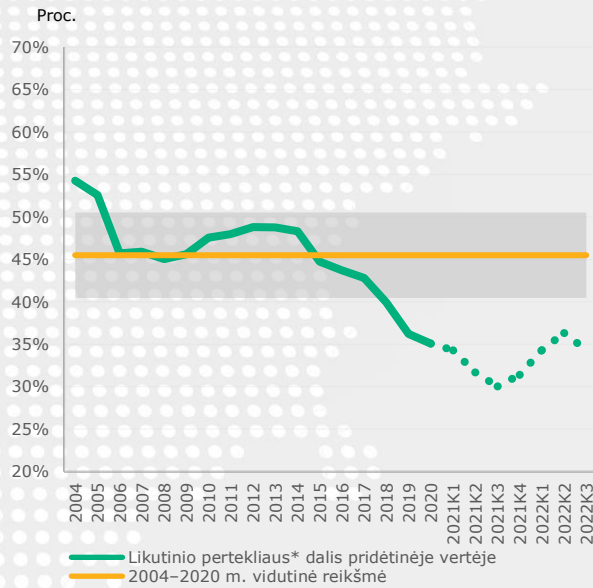
Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Maisto pramonė

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Mažmeninė prekyba

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

*Rodiklis apima šias nacionalinių sąskaitų duomenų eilutes: likutinį perteklių ir mišriąsias pajamas (nacionalinių sąskaitų kodas: B2A3N), kitas subsidijas (D39) ir kitus gamybos mokesčius (D29).

03

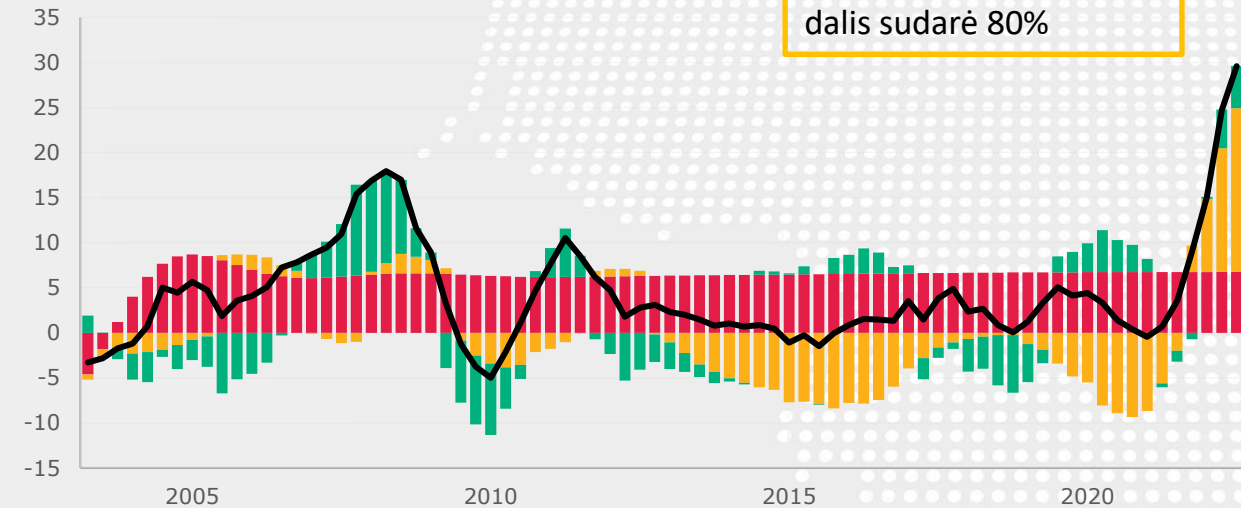
Ekonometrinė maisto kainų raidos analizė

Maisto kainų augimui didžiausią įtaką turėjo energijos kainų šokas

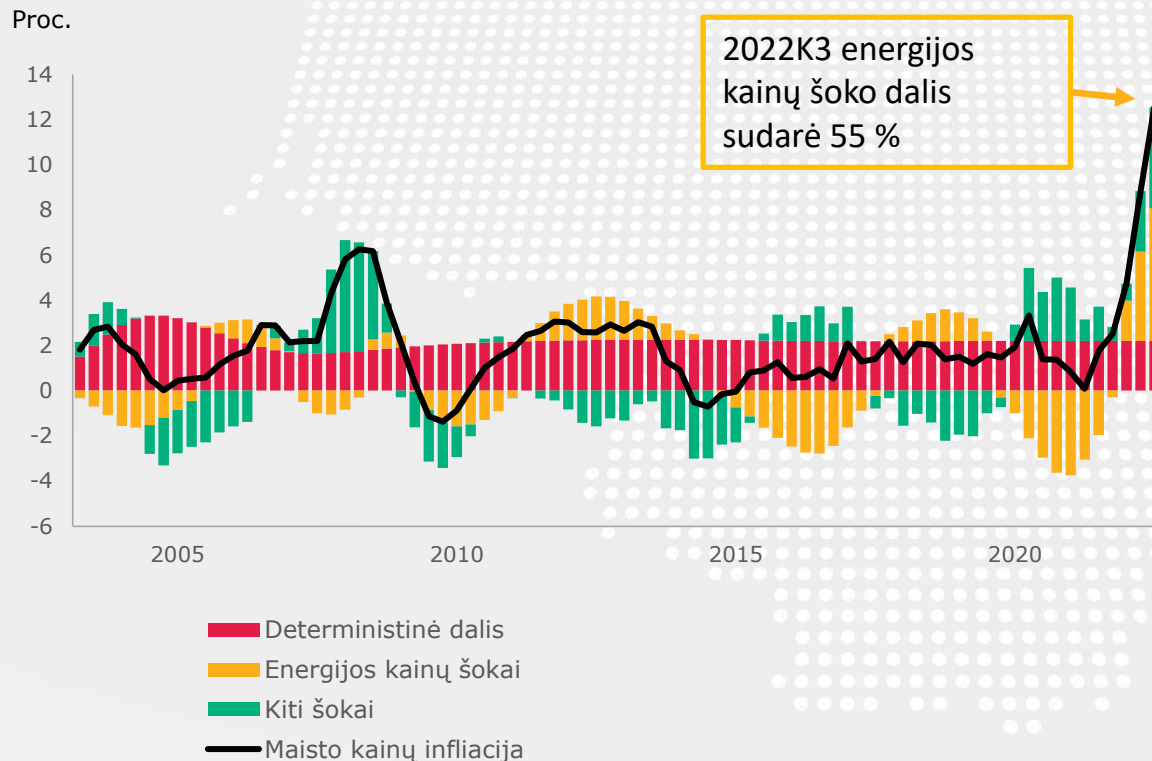
Proc.

■ Deterministinė dalis ■ Energijos kainų šokai
■ Kiti šokai — Maisto kainų infliacija

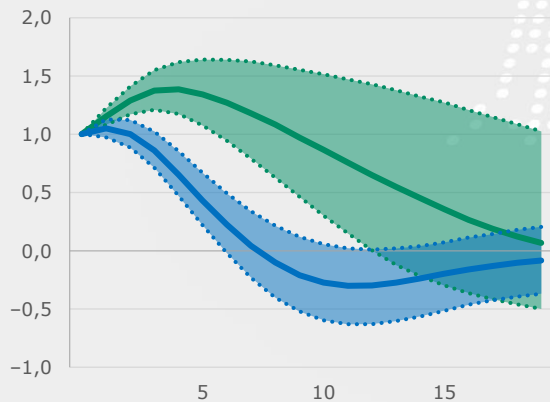
- „Kiti šokai“ apima maisto kainų infliacijos, grynosios infliacijos, darbo užmokesčio kaitos ir nedarbo lygio šokus
- „Deterministinė dalis“ rodo tipinę maisto kainų infliaciją nagrinėjamu laikotarpiu

Euro zonoje energijos kainų šoko įtaka maisto kainoms reikšmingai mažesnė

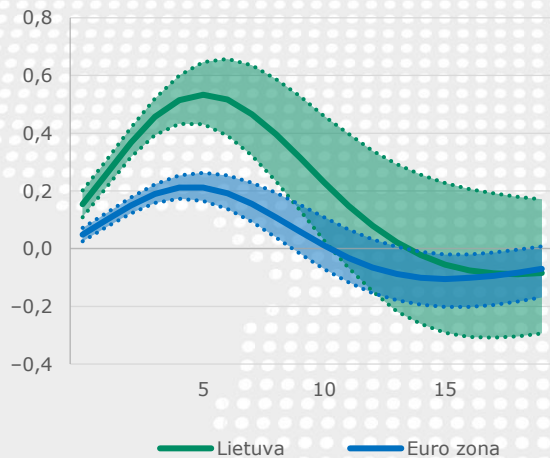

Energijos kainų šokas turi stipresnę ir labiau užsitęsiantį poveikį energijos kainų infliacijai Lietuvoje nei euro zonoje

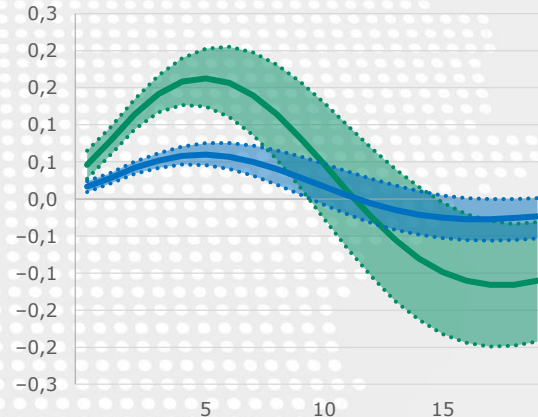
Proc. p. Energijos kainų infliacija

Proc. p. Maisto kainų infliacija

Proc. p. Grynoji infliacija

Šaltinis: Lietuvos banko skaičiavimai.

- Poveikio **pikas** maisto kainų ir grynajai infliacijai pasiekimas maždaug **po metų**
- Po 1–2 metų pasireiškia **ekonomikos aktyvumą slopinantis** šoko poveikis

Apibendrinimas ir išvados

- Kainos didėjo panašiu ar mažesniu tempu nei sąnaudos, išskyrus žemės ūkio sektorių.
- Maisto kainų augimui didžiausią įtaką turėjo energijos kainų šokas bei išaugusios žemės ūkio produktų kainos regione.
- Energijos kainų šokas turėjo didesnę įtaką maisto kainoms Lietuvoje nei visoje euro zonoje.
- Santykinai didelė paklausa ir gyventojų perkamoji galia sudarė palankias sąlygas perkėlinėti sąnaudų padidėjimą į kainas, tačiau maisto produktų tiekimui svarbiose veiklose išskirtinai didelio pelningumo padidėjimo nestebima.
- Maisto kainų augimas lėtės, tačiau nebus tolygus energijos sąnaudų mažėjimui dėl sąnaudų persidavimo laipsniškumo ir kitų sąnaudų dedamųjų įtakos.
- Paremti ekonomiškai labiausiai pažeidžiamų gyventojų pajamas fiskalinėmis priemonėmis, taikliomis ir gerai sukalibruotomis, yra tinkamas ekonominės politikos pasirinkimas.
- Atsparumas energetikos šokams yra svarbus visos ekonomikos, ne tik maisto kainų raidos kontekste. Pastarojo meto patirtis parodė, kad energetikos srityje reikalingi struktūriniai pokyčiai, tačiau tai – atskira tema.

Děkoju už dčemesj

